

Colecție coordonată de
LAVINIA BETEA

Nicholas Fraser, Marysa Navarro

EVITA

VIAȚA SECRETĂ A EVEI PERÓN

Traducere din limba engleză de Mihaela Prioteasa Petre

Prefață de Alina Pavelescu

CORINT
ISTORIE

Cuprins

Prefață – „A fost odată o fată care era toată numai iubire”	5
Mulțumiri	11
Introducere	13
Capitolul 1 – Casa doñei Juana	15
Capitolul 2 – Buenos Aires	30
Capitolul 3 – Colonelul și actrița	52
Capitolul 4 – 17 octombrie 1945	81
Capitolul 5 – Soție de președinte	109
Capitolul 6 – Europa	134
Capitolul 7 – Noua Argentina	153
Capitolul 8 – Harul de a dărui	169
Capitolul 9 – Puntea dragostei	196
Capitolul 10 – Moartea și publicul ei	216
Capitolul 11 – Corpul și mitul	243
Epilog	277
Note	285
Bibliografie	303
Index	309

personalul de la Baker Library și la Londra de personalul bibliotecii *Sunday Times*.

În cele din urmă, vrem să le mulțumim următorilor prieteni care ne-au susținut, printre mulți alții: León Pomer, Liliane Isler, Rogelio García Lupo, Michael Carter, Leo Spitzer, Alberto Alvarez Pereira, Claudio Armegol, Gregorio Selser, Victor Claiman, Ramon Garriga și lui Murdoch Morrison.

Introducere

Atunci când a fost scrisă această carte, în urmă cu aproximativ douăzeci de ani, Argentina se afla sub cea mai cruntă dictatură militară din toată istoria sa. Oriunde puteau fi văzute dovezi sumbre ale unor „disparații” – uciderea în masă a dizidenților politici în numele stabilității. Peronismul – mișcarea politică creată de Juan Perón și de soția lui, Evita – fusese scos în afara legii și mulți dintre partizanii care îl susținuseră pe fostul dictator în ultimele zile ale guvernării sale fuseseră răpiți sau uciși. Deși reputația lui Perón pălise în urma perioadei catastrofale în care la putere s-a aflat a doua lui soție, Isabel, amintirea primei sale soții, Evita, a rămas neatinsă.

Am descoperit că mitul ei era viu în special în rândul oamenilor săraci, care puteau fi văzuți aducând flori în fiecare duminică la mormântul ei din Recoleta; dar, în același timp, a fost capabilă să insufle teamă celor care conspiraseră pentru a-i fura trupul îmbălsămat după moarte, ascunzându-l timp de douăzeci de ani. Asemenea oameni – generali sau amirali obișnuiți să se supună – și-au amintit că prim-ministrul Argentinei fusese răpit în urmă cu cinci ani, judecat pentru rolul său în dispariția trupului Evitei și executat rapid. Stând în apartamente întunecate, cu fotografiile lor din tinerețe, în uniforme de cadeți mustăcioși, erau agitați când vorbeau despre

relația lor cu „femeia aceea”, temători ca ea să nu se întoarcă, cine știe cum, pentru a se răzbuna.

Evita s-a întors, așa cum le promisese adepților săi *descamisados**; dar „viețile” ei care au urmat au depășit orice așteptări. Așa cum este de așteptat în urma unei cariere uimitoare, stârnind controverse pașnice, ea face în sfârșit parte din istoria țării sale de origine. În restul lumii, a atins condiția de apoteoză – devenind o zeităte în noul panteon mondial al celebrităților internetului.

În acest sens, opera rock care îi poartă numele, compusă de Andrew Lloyd Webber și Tim Rice, pusă în scenă în Africa, America de Sud, Japonia, Europa și Statele Unite ale Americii, a avut încasări de peste 1 miliard de dolari. Alegerea Madonnei de a o interpreta pe Evita în versiunea cinematografică nu este doar inevitabilă, ci și cumva potrivită – un tribut al unui idol ambiguu, aflat la o anumită vârstă, pentru un obiect de cult la fel de ambiguu, aflat la o vârstă mai tânără.

Viața Evitei, așa scurtă cum a fost, este una dintre cele mai fascinante ale secolului al XX-lea, dar interesant este și modul în care a fost înflorită cu multă imaginație și disputată în anumite cazuri. În ultimii cincisprezece ani au existat puține descoperiri importante cu privire la viața ei. Totuși, pentru a prezenta evenimentele care au avut loc de la prima publicare a cărții, am adăugat un epilog. Altfel, cartea, la fel ca Evita, sper, a rămas intactă – un reportaj istoric făcut în vremuri în care posibilitatea unei stări de seninătate desăvârșită era cu adevărat imposibilă.

Nicholas Fraser

Londra, 1995

* „Fără cămăși” (în limba spaniolă, în orig.); apelativul a fost folosit pentru a-i insulta pe adepții lui Juan Perón (n. red).

Capitolul 1

Casa doñei Juana

Chiar și în centrul satului străzile erau neasfaltate, prăfuite în sezonul cald, de nepracticat în timpul ploilor de iarnă. Piața centrală nu era altceva decât un spațiu mare de pietriș înconjurat de imagini grosolane ale unor nimfe, eroi de război, ale Fecioarei Maria și ale stemei naționale. De o parte a pieței se afla biserica, de cealaltă parte cele două magazine. Casele erau joase, cutii de cărămidă cu un etaj, identice ca structură și aranjate în linie. Unele erau văruițe în alb, altele maro-deschis. Niciuna nu avea verandă, fiind ferite de praful de pe străzi. Copacilor, aflați la distanțe egale, li se tăiaseră mult crengile, până la înălțimea caselor. La marginea satului, la trei sau patru case distanță de piață în orice direcție, pământul se întindea spre orizont, un spațiu vast, cu un cer și mai vast, limitat de împrejmuiri prea largi pentru a vedea dincolo de ele. În depărtare se aflau vite, singure sau în grupuri, și copaci, plantați ca paravânt pentru fermele izolate.

Câmpia netedă și fără forme de la vest de Buenos Aires se numește *pampas*. Este una dintre cele mai fertile zone agricole din lume. Los Toldos, care se află la 240 de kilometri de capitala Argentinei, este ușor diferită de celelalte așezări mici și complet izolate aflate în pampas.

Nu este vorba doar de faptul că au case mici, observa scriitorul argentinian Ezequiel Martínez Estrada în 1933, cât despre

faptul că sunt reduși la stadiul de pitici de către imensitatea mediului înconjurător. Micimea lor este o iluzie optică; pampas îi face să pară așa.

Aceste sate sunt ca meteoriții, bucăți de stele locuite căzute pe pământ la țară. Puteți intra într-un sat ca acesta având impresia că ați intrat în același sat din care tocmai ați ieșit și că întreaga călătorie este doar o iluzie. Puteți întreba care este numele satului și să vi se răspundă cu un zâmbet, pentru că locuitorii cred că acesta este „Satul”, un loc care are un nume, aflat în mijlocul unui loc fără nume. Nu există o distincție reală între sat și mediul rural; satul depinde de cel de-al doilea și cam atât. Este acolo dar poate fi la dreapta sau la stânga, într-adevăr, ar putea să nu fie acolo deloc...¹

Pe vremuri zona era populată de indieni, dar mulți au fost omorâți în războaiele pentru frontiere din 1880. Los Toldos a fost locul unei tabere de indieni, așa cum o demonstrează numele în sine, „Corturile”. Câțiva indieni mai locuiau în bordeie în afara satului și în zilele de sărbătoare se îmbrăcau cu berete albe și ponchouri, mergeau călare și erau înarmați cu sulite. Dar oamenii din sat au venit în timpul războiului sau după aceea, când pământul, liber și vast, a fost colonizat. Primul gard de sârmă a fost ridicat în 1844, primul Aberdeen Angus* a fost adus în 1876 și prima navă frigorifică a venit din Anglia în 1877². Până în 1890, banii și tehnologia engleză au creat o rețea de căi ferate prin câmpie, de la capitala Buenos Aires, și satele s-au dezvoltat ca puncte pe liniile de cale ferată, în jurul haltelor unde se încărcău vitele. Sătenii care au venit din Spania sau Italia în Argentina lucrau ca muncitori sau vindeau fermierilor din regiune diverse obiecte. Nu erau niciodată înfomețați dar, în afară de mâncare, nu aveau mai nimic altceva. Nu puteau deține pământ pentru că acesta fusese deja parcelat în ferme uriașe și dat argentinienilor nativi după

* Specie de vaci crescute pentru carnea lor (n. red.).

războaiele cu indienii. Deși erau plătiți prost, nu se considerau săraci. Din cauza distanțelor mari și a drumurilor impracticabile și noroioase în mare parte a anului, călătoreau puțin și, atunci când o făceau, găseau doar sate ca ale lor. Aveau puțini termeni de comparație.

În data de 7 mai 1919, la ora cinci, o femeie indiană a plecat pe jos spre o casă din vestul satului pentru a naște. Era o casă simplă, joasă, construită de-a lungul unei curți împrejmuite cu copaci, aflată la ceva distanță de alte case. Tatăl copilului, Juan Duarte, era o persoană importantă în zonă. Avea 43 de ani și provenea din Chivilcoy, un oraș aflat la 32 de kilometri distanță. Acolo se căsătorise cu Estela Grisolfă, care îi născuse trei fiice. În urmă cu 18 ani își lăsase soția și fiicele în Chivilcoy și venise în Los Toldos pentru a lucra ca administrator al moșiei familiei Malcolm, care era proprietara pământului. Primea o parte din profitul pe care îl obținea muncind pământul și i se dădeau în arendă mici bucăți de teren de către proprietari. Într-o societate rurală atât de simplă, aceste venituri erau suficiente pentru a câștiga mult râvnitul nume de *estanciero**. Ferma avea două cotoare trase de cai și era profitabilă. Duarte avea un automobil și, în 1908, ca recunoaștere a influenței locale pe care o obținuse, a fost numit judecător de pace. Îi plăcea să aibă invitați în casă și lor le plăcea să se afle acolo pentru că era un om sociabil.

Mama copilului era Juana Ibarguren, amanta sa din Los Toldos, și se spunea că bunica ei venise în sat împreună cu soldații, în timpul războiului cu indienii. Mama ei, Petronia Nuñez, a trăit o perioadă cu un cărauș basc pe nume Ibarguren, căruia fiica ei i-a luat numele. Pe Duarte îl întâlnise când era foarte tânără, la cincisprezece sau șaisprezece ani. Chiar

* Proprietari de pământuri (*estancias*), în pampasul argentinian. În jurul anului 1900, aproape 300 de familii de *estancieros* dețineau cea mai mare parte a acestei regiuni (n. red.).

după ce s-au născut copiii Juanei, soția lui Duarte venea des în vizită și probabil din acest motiv menajul lor era suspect. Copiii – Blanca, Elisa, Juan, Erminda și acum Eva María – locuiau cu mama lor într-o casă de pe strada principală și astfel, deși întregul sat știa adevărata situație, se păstra o aparentă decență. Cu toate acestea, Juana Iburguren nu se comporta de parcă ar fi fost doar amanta lui Duarte. Chiar a luat numele de Duarte. Avea ochi negri și trăsături definite, se îmbrăca bine, folosea parfum, lucru neobișnuit în acele timpuri. În sat era invidiată și disprețuită. Se spunea că de la tatăl său basc moștenise încăpățănarea și aroganța.

Pentru ultimul născut al familiei nu există certificat de naștere sau vreo înregistrare de botez. Cei care susțin că le-au văzut înainte să fie distruse spun că a fost botezată odată cu sora ei, Erminda și cu fratele ei, Juan, la 21 noiembrie 1919³. Prenumele ei era Eva María, numele Iburguren. Numele tatălui nu a fost scris pe niciun document și, întrucât perioada de șase luni dintre naștere și botez era mai mare decât de obicei, bârfele din sat spuneau că a existat un conflict între mamă și tată cu privire la numele care ar fi trebuit dat copiilor. Niciunul dintre ei nu și-a folosit numele legal, preferând să-l folosească pe al tatălui.

Cea de-a doua „căsnicie” a lui Duarte nu era ceva neobișnuit. Datorită contextului general – circumstanțele războiului, problema frontierelor și lipsa totală a arhivelor – în Argentina rurală a secolului al XIX-lea coloniștii luau femei indiene și le părăseau, împreună cu copiii lor, pe măsură ce ei mergeau mai departe, de la așezare la așezare și din regiune în regiune. Așa cum a sugerat scriitorul Ezequiel Martínez Estrada, acești copii „și-ar fi putut însuși comportamentul tatălui, dar în adâncul sufletului lor nu erau mulțumiți de el. Nu avea o casă, erau paria câmpiilor; mai degrabă animale fără stăpâni decât

oameni.”⁴ La începutul secolului al XX-lea, deși moravurile se mai schimbaseră, încă mai existau multe asemenea căsnicii informale.

Se pare că Duarte s-a comportat frumos cu amanta și copiii lui cât timp s-a aflat în Los Toldos. Aveau o casă în sat și o menajeră, și ceva asemănător cu viața de familie. Dar așa cum indică problema numelui copiilor săi și comportamentul lui față de ei, simțul paternității avea limite.

În primele luni ale anului 1920, când ultimul născut avea mai puțin de un an, Duarte a părăsit ferma și pe doña Juana și s-a întors la familia lui din Chivilcoy. Probabil a considerat că ferma nu produce suficienți bani sau poate a hotărât să se întoarcă la soția lui; nu a spus clar de ce a plecat și nimeni din sat nu a considerat că avea vreo obligație să se justifice. Plecarea lui a lăsat-o pe doña Juana în sărăcie. Ea și cei cinci copii au plecat din casa de pe strada centrală și s-au mutat pe Calle Drancia nr. 1021, într-o casă cu două camere lângă calea ferată, cu o baracă pentru gătit și curte. Acum este o mahala sărăcicioasă veche, mirosind a mâncare rancedă și aglomerată de copii. Nu era mai bine nici când familia Duartes locuia acolo. Trebuie să fi fost un cămin umilitor chiar și pentru standardele satului Los Toldos, unde nimic nu contează foarte mult. Pentru a nu muri de foame, doña Juana croia haine pentru oamenii din sat. Cu toate acestea era în continuare privită ca o femeie întreținută; nu a scăpat de această reputație indiferent ce a făcut și probabil îi cauza mai multă durere decât sărăcia în care trăia. Bunăoară, se zvonea că doña Juana a devenit intimă cu Carlos Rosset și că acesta nu era singurul ei protector. „În sat, se vorbea despre Eliseo Calviño, care le dădea pui, sau despre Elías Tomasse, care le dădea carne, sau despre Miguel Lizazo, Juan Gilabert, Armadeo Garín și despre mulți alții...” spunea un bărbat care a fost coleg de școală cu fiicele ei cele mai mici.⁵